

Examen VWO 2019

muziek

tijdvak 1

vrijdag 10 mei

9.00 - 11.30 uur

Vergeet niet je op te zetten!

Klik op 'Start' om te beginnen.

Start ▶

Tijdens het examen kun je de volgende knoppen gebruiken:

 ingesproken tekst

 regelen van het volume

 uitleg van het programma

 ga een pagina terug of verder

 ga naar het begin of het einde van het examen

Voor het openen van bronnen gebruik je de volgende knop:

 geluidsfragment

Hiernaast kun je testen of het geluid goed functioneert.

Het examen bestaat uit vier blokken met in totaal 52 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 81 punten te behalen.
Voor elke vraag staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Blok 1: F. Say - Symfonie nr. 2 (Mesopotamia), deel 1, 2 en 3

Blok 2: F. Danzi - Blaaskwintet nr. 1, deel 1

Blok 3: F. Liszt - Via Crucis

Blok 4: Muziek tegen racisme

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Blok 1 F. Say - Symfonie nr. 2 (Mesopotamia), deel 1, 2 en 3

Dit vragenblok gaat over deel 1, 2 en 3 van *Symfonie nr. 2 (Mesopotamia)* uit 2012 van de Turkse componist Fazil Say (geboren in 1970). Deze symfonie is een programmatisch werk. In tien korte delen verklankt de componist zowel aspecten van het leven in het huidige Midden-Oosten als aspecten van de rijke cultuur van het toenmalige Mesopotamië. Mesopotamië lag grotendeels in het huidige Irak.

De vragen 1 t/m 4 gaan over deel 1, *Two Children in the Plain*.

Het fragment is het begin van deel 1.

(1p) Geef de technische term voor de begeleiding.

In het fragment spelen de basdwarsfluit en de basblokfluit in totaal tien korte motieven die steeds bestaan uit twee tonen.

(1p) Geef van elk motief met een kruisje aan of de basdwarsfluit of de basblokfluit het motief speelt. De eerste vier antwoorden zijn gegeven.

>> Let op: het begin van een aantal motieven wordt soms minder duidelijk gearticuleerd.

Het fragment is het hoofdthema van de symfonie en gebaseerd op volksmuziek. De melodie begint met een opmaat en duurt zes maten.

(1p) Wat is de maatsoort?

De basdwarsfluit en de basblokfluit spelen een belangrijke rol in de symfonie. Deze instrumenten verklanken twee jonge broers die als het ware de vertellers van het verhaal zijn. De componist heeft de aanwijzing 'quasi beatbox' genoteerd bij de fluitpartijen.

(1p) Welk effect heeft deze uitvoeringswijze op de klankkleur van de fluiten?

De vragen 5, 6 en 7 gaan over deel 2, *Tigris*.

De Tigris is een rivier in Mesopotamië.

Het fragment is het begin van deel 2. De componist beeldt in het fragment het stromen van de rivier uit.

(2p) Noem drie manieren waarop de componist het stromen van de rivier uitbeeldt. Laat de slaginstrumenten buiten beschouwing.

Beantwoord de vragen 6 en 7 met behulp van de partituur op pagina 4 van de uitwerkbijlage.

De vragen 6 en 7 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Van het fragment is een gedeelte van de partituur op pagina 4 van de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Welk schema geeft het fragment het beste weer?

maat	1	2	3	4	5	6	7	8
A	(a - a' - b)	- b	- (c)	- c	- (d - d')			
B	(a - a' - b)	- b	- (c)	- c'	- (d - d')			
C	(a - a' - b)	- b'	- (c)	- c	- (d - d')			
D	(a - a' - b)	- b'	- (c)	- c'	- (d - d')			

Van het fragment is een gedeelte van de partituur op pagina 4 van de uitwerkbijlage afgedrukt.
Maat 5 t/m 8 staan in een 12/8 maat.

(1p) Is de 12/8 maat in het fragment een tweedelige, driedelige of onregelmatige maatsoort? Motiveer je antwoord.

De vragen 8, 9 en 10 gaan over deel 3, *About the Culture of Death*.

De vragen 8 en 9 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het begin van deel 3. Koperblazers spelen (soms enigszins gevarieerd) acht keer een motief.

**(1p) Kruis per twee motieven aan welke koperblazers spelen.
Kies uit:**

- 1 alleen trompetten
- 2 alleen trombones
- 3 alleen trompetten en trombones
- 4 trompetten, trombones en hoorns

In het fragment spelen koperblazers acht keer een motief. Van motief 7 + 8 is de afsluiting anders.

(2p) Noem twee verschillen in de afsluiting tussen motief 1 t/m 6 enerzijds en motief 7 + 8 anderzijds. Ga bij je antwoord uit van motief 7 + 8.

Het fragment is het slot van deel 3. De componist zegt over deel 3: “De eindeloze stroom van oorlog, terreur, dood en conflict geeft de mensen in alle lagen van de samenleving een diep gevoel van wanhoop en ontredde-ning.”

(2p) Noem drie manieren waarop de componist in het fragment een diep gevoel van wanhoop / ontredde-ning verklankt.

Blok 2 F. Danzi - Blaaskwintet nr. 1, deel 1

Dit vragenblok gaat over deel 1 uit het *Blaaskwintet nr. 1* van de Duitse componist Franz Danzi (1763-1826). Dit deel staat in de hoofdvorm.

Het fragment is het begin van thema 1. De vorm van het fragment is:
a - b - a' - c. De hobopartij van het a-gedeelte is weergegeven.

(2p) Noem twee verschillen tussen a en a'. Ga bij je antwoord uit van a'.

Van het fragment is de partituur op pagina 6 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.

**(1p) Kruis in het schema in de uitwerkbijlage aan welke toon van het akkoord de fagot in maat 1 speelt en welke toon van het akkoord de fagot in maat 2 speelt.
Kies uit: grondtoon, terts of kwint.**

Beantwoord de vragen 13, 14 en 15 met behulp van de partituur op pagina 8 van de uitwerkbijlage.

De vragen 13, 14 en 15 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Van het fragment is de partituur op pagina 8 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.

Het fragment bestaat uit acht maten en eindigt met een fermate.

(2p) Noem twee manieren waarop in maat 7 naar de fermate wordt toegewerkt.

Van het fragment is de partituur op pagina 8 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
In het fragment komt zowel terrassendynamiek als overgangsdynamiek voor.

(1p) Omcirkel in de dwarsfluitpartij de noot vanaf waar er sprake is van terrassendynamiek. Geef tevens met een pijl in de dwarsfluitpartij de noot aan waaronder het begin van het crescendoteken geplaatst moet worden.

Van het fragment is de partituur op pagina 8 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.
Het fragment is in de uitwerkbijlage ook schematisch weergegeven.

(1p) Kruis in het schema bij maat 1 t/m 6 per maat aan welk instrument de belangrijkste melodiestrij speelt.

In het fragment worden zowel toonladderfiguren als drieklankmotieven gespeeld.

(2p) Noem de twee instrumenten die toonladderfiguren spelen, en noem de twee instrumenten die drieklankmotieven spelen.

Fragment 1 is het begin van thema 1 in de expositie. Fragment 2 is het begin van thema 1 in de doorwerking. Van beide fragmenten is de partituur op pagina 10 van de uitwerkbijlage klinkend afgedrukt.

(1p) Wat is de relatie tussen de toonsoorten van beide fragmenten?

- A dominant
- B parallel
- C subdominant
- D tertsverwantschap

Fragment 1 is thema 2 in de expositie. Fragment 2 is thema 2 in de reprise.

(2p) Noem twee verschillen tussen thema 2 in de expositie en thema 2 in de reprise. Ga bij je antwoord uit van de reprise.

Het fragment is het slot. Het ritme van de fagot is in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(3p) Noteer in elk hokje met een Romeins cijfer de harmonische functie. Een aantal antwoorden is gegeven.

Het fragment is een langer gedeelte van het slot.

(1p) Tot welk genre uit de klassieke muziek wordt dit blaaskwintet gerekend? Kies uit: symfonische muziek, kamermuziek of programmamuziek. Geef hiervoor één argument.

Blok 3 F. Liszt - Via Crucis

Dit vragenblok gaat over enkele delen uit *Via Crucis* (1879) van de Hongaarse componist Franz Liszt (1811-1886). *Via Crucis* betekent kruisweg. De componist verklankt in veertien delen het lijden en sterven van Christus. De componist heeft verschillende versies gemaakt. De versie die we voor dit vragenblok gebruiken, is voor zangsolisten, gemengd koor en piano.

Het fragment is uit het begin van deel 1. De melodie is gebaseerd op een gregoriaans gezang. Regel 1 en 2 van het gregoriaanse gezang zijn in de uitwerkbijlage afgedrukt.

De componist heeft in zijn versie niet alle noten uit het oorspronkelijke gezang gebruikt.

(2p) Omcirkel in het notenvoorbeeld de noten die de componist niet heeft gebruikt. Let op: de tekstplaatsing is in de versie van Liszt anders.

Van het fragment is het ritme in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(2p) Geef bij elke noot aan of er een majeur- of mineurakkoord klinkt. De eerste antwoorden zijn gegeven.

In het fragment zingen twee sopranen in parallelle tertsen. De partij van sopraan 2 (de onderstem) is weergegeven.

sopraan 2

Sta - bat ma - ter do - lo - ro - sa

(1p) Boven welke noot klinkt een grote terts?

- A boven de noot a
- B** boven de noot b
- C boven de noot cis
- D boven de noot fis
- E boven de noot gis

Van het begin van deel 4 is de pianopartij is weergegeven.
Van de twaalf tonen uit de chromatische reeks worden er elf gebruikt.

(1p) Welke toon uit de chromatische reeks ontbreekt?

- A de toon b
- B de toon cis
- C de toon d
- D de toon gis

>> Let op: bij deze vraag hoef je geen fragment te beluisteren.

Liszt verwerkte in zijn compositie het koraal *O Haupt voll Blut und Wunden*. Hij liet zich hierbij inspireren door de versie die componist Johann Sebastian Bach van hetzelfde koraal maakte. Fragment 1 is het begin van het koraal in de versie van Bach. Fragment 2 is het begin van het koraal in de versie van Liszt.

(2p) Noem twee verschillen tussen beide koralen. Ga in je antwoord uit van fragment 2.

Het fragment komt uit de scène waarin Christus wordt gekruisigd.
Tenoren en bassen zingen 'Crucifige!' (Kruisigt Hem!).

(2p) Op welke manier is de dramatiek van de kruisiging hoorbaar in de pianopartij? Geef twee antwoorden.

Het fragment komt uit het slotdeel. De melodie is in de uitwerkbijlage onvolledig afgedrukt.

(3p) Noteer de ontbrekende noten (toonhoogte en ritme). Let op de maatsoort (3/2).

Via Crucis bevat muzikale kenmerken uit verschillende stijlperiodes.

(3p) Geef bij fragment 1, 2 en 3 steeds aan welke stijlperiode dat is. Kies uit:

middeleeuwen

renaissance

barok

classicisme

romantiek

Geef bij één stijlperiode een argument voor je keuze aan de hand van het fragment.

>> Let op: een stijlperiode kan maar één keer voorkomen.

Blok 4 Muziek tegen racisme

Dit vragenblok gaat over verschillende nummers die ongelijkheid op basis van huidskleur aan de kaak stellen. Aan de hand van dit thema onderzoeken we op welke manier een aantal songs / muziekwerken in verschillende stijlen en uit verschillende periodes zijn vormgegeven.

De vragen 29 en 30 gaan over een Zuid-Afrikaans anti-apartheidslied uit de jaren 50 van de vorige eeuw. Het lied is gericht tegen de toenmalige Zuid-Afrikaanse premier Hendrik Verwoerd.

Het fragment is het begin van het lied. De tekst en vertaling van het lied zijn weergegeven.

Nantsi'ndodemnyama, Verwoerd (4x)

Hier is de zwarte man, Verwoerd

Pasopa nantsi'ndodemnyama, Verwoerd (4x)

Pas op voor de zwarte man, Verwoerd

Hoewel het lied een ogenschijnlijk vrolijke sfeer ademt, is er ook sprake van een strijdbaar karakter.

(2p) Noem twee kenmerken waaruit dit strijdbare karakter blijkt. Laat de tekst buiten beschouwing.

Van het fragment is een vrouwenstem in de uitwerkbijlage afgedrukt. De klank is een halve toon hoger dan de notatie.

(1p) Noteer in het notenvoorbeeld boven elke maat de grondtoon van het akkoord. De eerste grondtoon is gegeven.

De vragen 31 t/m 36 gaan over *Original Faubus Fables* uit 1959 van de Amerikaanse jazzbassist Charles Mingus (1922-1979). Orval Faubus was een Amerikaanse gouverneur die in 1957 de Nationale Garde liet uitrukken om een aantal zwarte kinderen te verhinderen een schoolgebouw binnen te gaan. Charles Mingus verwoordde zijn afkeuring van deze actie met de song *Original Faubus Fables*.

Het fragment is de intro. De melodie van de zanger en de saxofoon is vereenvoudigd weergegeven. Om de tekst meer kracht bij te zetten is de melodie gebaseerd op een opvallend interval.

The image shows a musical score for the intro of 'Original Faubus Fables'. It is written on a single staff in 4/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). The melody consists of four measures, each marked with a number above it. The notes are: Measure 1: G3, A3, B3, C4; Measure 2: D4, E4, F4, G4; Measure 3: G4, F4, E4, D4; Measure 4: C4, B3, A3, G3. The lyrics 'Oh Lord, don't let'em shoot us Oh Lord, don't let'em stab us' are written below the notes.

(1p) Wat is de omvang van de melodie van zowel maat 1 en 2 als maat 3 en 4?

- A verminderde kwint
- B reine kwint
- C kleine sext
- D grote sext

Het fragment is het A-gedeelte.

(2p) Geef in de uitwerkbijlage van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.

bewering 1

De trompet en de saxofoon spelen steeds unisono.

bewering 2

De hi-hat speelt steeds hetzelfde ritme als de contrabas.

bewering 3

In maat 9 en 10 speelt de contrabas een walking bass.

De vragen 33 en 34 hebben betrekking op hetzelfde fragment.

Het fragment is het B-gedeelte. De tekst met vertaling is weergegeven.

Boo! Nazi Fascist supremists
Boo! Ku Klux Klan
(With your Jim Crow plan)

Boe! Nazistische fascistische racisten
Boe! Ku klux Klan
(met jullie Jim Crow-wetten*)

(* wetten die rassenscheiding afdwongen)

(2p) Noem twee manieren waarop de woede die uit de tekst spreekt muzikaal is vormgegeven.

Het fragment is het B-gedeelte en bestaat uit zestien maten.

(1p) Welke technische term past het beste bij de trompet, de contrabas en het drumstel in maat 9 t/m 12, gelet op het tempo?

- A accelerando
- B a tempo
- C double time
- D rubato

Het fragment is een trompetsolo en kan in drie gelijke delen van vier maten verdeeld worden. Op de achtergrond klinken een zangstem en een saxofoon die een aantal chromatische lijnen uitvoeren.

(2p) Geef in het schema in de uitwerkbijlage bij elk gedeelte met kruisjes aan of de chromatiek stijgend of dalend verloopt.

Het werk wordt gerekend tot de freejazz.

(2p) Noem twee kenmerken van freejazz die in het fragment te horen zijn.

De vragen 37 t/m 42 gaan over *Work Song* uit het jazzoratorium *Blood on the Fields* (1994) van de Amerikaanse componist Wynton Marsalis (geboren in 1961).

Work Song gaat over de verschrikkelijke omstandigheden op de plantages waar de tot slaaf gemaakte mensen dagelijks zware arbeid moesten verrichten.

Het fragment is het begin.

(1p) Welk blaasinstrument speelt? Op welke manier wordt de klankkleur van dat blaasinstrument beïnvloed?

Het fragment duurt acht maten. De maatsoort is C .

(1p) Op welke tel van de maat speelt de hi-hat?

Blood on the fields
King cotton grow
Brown soil yields
White up above

Van het fragment is de tekst weergegeven.
In het fragment vindt een interactie plaats tussen de zang en een
blaasinstrument.

**(2p) Welk blaasinstrument is dat? Geef de technische term voor
de interactie tussen zang en blaasinstrument.**

In het fragment is de zangmelodie hoofdzakelijk gebaseerd op één interval.

(1p) Welk interval is dat?

- A kleine secunde
- B grote secunde
- C kleine terts
- D grote terts

Van het fragment is de tekst in de uitwerkbijlage afgedrukt.

(1p) Geef per regel aan of zangstem 1 of zangstem 2 zingt. Het eerste antwoord is gegeven.

Het fragment is het einde van de song. De zangeres zingt "and tomorrow?" (Wat gebeurt er morgen?). Het orkest geeft als het ware antwoord op die vraag.

(1p) Wat is dat antwoord, gelet op het slot van het fragment?

My skin is black
My arms are long

Mijn huid is zwart
Mijn armen zijn lang

Veel Amerikaanse hiphopmuziek gaat over ongelijkheid op basis van huidskleur; zo ook de song *The Story of O.J.* uit 2017 van rapper Jay-Z. De vragen 43, 44 en 45 gaan over deze song.

Jay-Z heeft in deze song een sample van de zang gebruikt uit een song van Nina Simone. Deze sample heeft hij bewerkt. Fragment 1 is het begin van de song van Nina Simone. De tekst met vertaling is weergegeven.

Fragment 2 is uit het begin van de song van Jay-Z.

(2p) Noem twee manieren waarop de sample van de zang is bewerkt.

Het fragment is uit het begin van de song van Jay-Z. In de begeleiding klinkt in de bas een pianoloop.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft die loop juist weer?

A

B

C

D

Het fragment is de chorus. Jay-Z stelt dat je altijd beoordeeld wordt op grond van je huidskleur, ongeacht je maatschappelijke status. Om dit te benadrukken gebruikt hij het straattaal-woord nigga. Er klinkt een zekere moedeloosheid in de muziek.

(2p) Noem drie manieren waarop Jay-Z die moedeloosheid verklankt, gelet op de stem.

De vragen 46 t/m 52 gaan over *White Man's World* uit 2017 van Jason Isbell and the 400 Unit. In de song spreekt Isbell zich uit tegen discriminatie. Omdat de zanger zelf blank is, klinkt het protest vanuit een blanke man die zich verzet tegen het idee dat het lijkt alsof we in een wereld van alleen blanke mannen leven. Isbell wil dat beeld veranderen.

Het fragment is de intro. Een elektrische piano speelt twee keer een motief van twee maten.

(1p) Welk notenvoorbeeld geeft dat motief het beste weer?

A

B

C

D

Het fragment is couplet 1. De eerste maat van de basmelodie van de gitaar is weergegeven. Het couplet is gebaseerd op twee akkoorden.

(1p) Op welke twee akkoorden is het couplet gebaseerd?

- A b-mineur en e-mineur
- B b-mineur en Fis-majeur
- C D-majeur en e-mineur
- D D-majeur en Fis-majeur

Het fragment is couplet 2 en het refrein.

(2p) Noem twee verschillen tussen het couplet en het refrein, gelet op de zangmelodie. Ga bij je antwoord uit van het refrein.

Your creature comforts aren't
the only things worth fighting for
Still breathing, it's not too late
We're all carrying one big burden, **sharing one fate**

I'm a white man living on a white man's street

Het fragment is het einde van het refrein en de eerste regel van couplet
3. De tekst is weergegeven.

**(1p) Noem de harmonische functie van het akkoord bij de
vetgedrukte woorden.**

In het fragment speelt de viool een solo. Deze vioolsolo bestaat uit twee gedeeltes van elk vier maten.

(2p) Noem twee verschillen tussen maat 1 t/m 4 en maat 5 t/m 8, gelet op de vioolsolo. Ga bij je antwoord uit van maat 5 t/m 8.

Het fragment is een instrumentaal gedeelte. Het bevat zowel country- als rock-kenmerken.

(2p) Noem van beide stijlen een kenmerk, gelet op het fragment.

Het fragment is het laatste couplet en de slotregel van de song.

(2p) Op welke manier is de slotregel van de song vormgegeven? Geef twee antwoorden. Richt één antwoord op de begeleiding en één antwoord op de zang.

Dit was de laatste vraag van het examen.

Klik op of onder in het scherm als je de vragen nog eens wilt langslopen.

Klik op de knop 'Stoppen' als je klaar bent.

Bronvermelding

De in dit examen gebruikte bronnen zijn vermeld in het examen zelf en/of in het correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Einde